

BASIN BÜLTENİ

EPDK tavan fiyat kararı serbest piyasa işleyişine ve yasaya uygun olmayan bir müdahaledir. Karar iç ve dış piyasalarda son beş yılda petrol sektörü üzerinden oluşturulan serbest piyasa yaklaşımına olan güveni temelden sarsmıştır.

Bilindiği üzere T.C. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 25 Haziran Perşembe günü almış olduğu Kurul Kararı ile *benzin ve motorin* pompa fiyatlarında *dağıtıcı ve bayiler için* yayınlanmış olan bir formül ile hesaplanmak üzere tavan fiyat uygulamasına geçmiştir. Bunun sonucunda 1 Ocak 2005 tarihinden bugüne kadar yürürlükte olan serbest piyasa uygulamasına ara verilmiş bulunmaktadır.

Tavan Fiyat Kararı Yasa ile uyumlu değildir.

Bu karar Petrol Piyasası Kanunu ile oluşturulan serbest piyasa düzenine bütünü ile aykırı olup gerekçeleri açısından da yasa ile uyumlu değildir. Petrol Piyasası Kanunu EPDK'ya tavan fiyat uygulama konusunda yetkiyi belirli şart ve koşulların gerçekleşmiş olması kaydı ile vermiştir. Bu koşullar rekabeti bozan veya engelleyen faaliyetlerin oluşması olarak Kanun ile sınırlandırılmıştır. Böyle bir eylemin olmadığı, tam tersine sektörde rekabetin gelişmesinin önünde mevzuattan kaynaklanan yapısal engeller olduğu Rekabet Kurulunca yapılan ön araştırma sonucunda tespit edilmiş ve bu yapısal engellerin neler olduğu açıklanmıştır.

Bu Karar Petrol Piyasası Kanununun özünü oluşturan serbest piyasa kurallarına ve Avrupa Birliği'nin temel ilkesi olan "serbest pazar" ilkesine de temelden aykırıdır.

Petrol Piyasası Kanunu ile başlayan serbest piyasa işleyişi başta yatırımcıların piyasalara olan güveni olmak üzere son beş yılda Türkiye'ye çok şey kazandırmıştır. Ancak bu karar piyasalarda oluşan güveni temelden sarsmıştır.

Petrol Piyasası Kanunu uyarınca 1 Ocak 2005 tarihinde uygulanmaya başlanan serbest piyasa sistemi, başta petrol sektörü olmak üzere tüm enerji piyasalarına çok önemli kazanımlar getirmiştir. Bu kazanımların başında, özellikle yerli ve yabancı yatırımcıları için oluşturulmaya çalışılan "serbest piyasa" yaklaşımında sağlanan güven gelmektedir. 1 Ocak 2005 tarihi ile başlayan petrol piyasasındaki liberalleşme sürecine inanarak ve güvenerek petrol piyasasına çok büyük ölçekli yatırımlar yapılmış ve bu girişimlerden istihdam, kalite, rekabet ve hizmet olarak Türkiye önemli kazanımlar elde etmiştir. Serbest piyasa

PETDER

PETROL SANAYİ DERNEĞİ

uygulaması ile birlikte beş yıllık süreç içinde **sektörde 10 Milyar TL'nin üzerinde doğrudan yatırım hareketi gerçekleşmiştir**. Bununla birlikte yine serbest piyasanın oluşturduğu olumlu gelişmelerin de bir sonucu olarak resmi ve kayıtlı akaryakıt tüketimi artmış ve **dolaylı vergi gelirlerinde son beş yılda net 33 Milyar TL artış gerçekleşmiştir**. Bu süreçte Türkiye'de akaryakıt sektöründe tüketiciye sunulan hizmet ve ürünlerde kalite gelişmiş Avrupa ülkeleri düzeyine ulaşmıştır.

EPDK'nın yasa ile uyumlu olmayan bu açık müdahalesinin ülkemizin ve sektörümüzün gelmiş olduğu bu önemli aşamaya çok olumsuz bir etki yapması kaçınılmazdır. Yatırımcının ilgi ve güveni bu karar ile sadece petrol piyasasında değil, diğer enerji piyasalarında da sarsılmıştır.

Geçtiğimiz bir yıllık süreç içinde akaryakıt fiyatları üzerinden yanlış bilgiler ve doğru olmayan analizler ile kamuoyu yanıltılmıştır. Türkiye'de akaryakıt sektöründe fiyat, hizmet ve kalitede yoğun bir rekabet vardır. Tavan fiyat kararı öncesinde Türkiye'deki akaryakıt fiyatları en yakın erişilebilir Avrupa fiyatlarıyla uyumludur ve hatta "Avrupa ile ek maliyet yükleyen temel farklılıklarımız dikkate alındığında" daha da rekabetçidir.

Geçtiğimiz bir yıllık süreç içinde akaryakıt fiyatları ve bu fiyatların oluşumu ile ilgili birçok konu kamuoyunun gündemine getirilmiş ve petrol sektörünün tutumu ile ilgili kamuoyuna ciddi bir araştırma ve incelemeye dayanmayan gerçek dışı ve yanıltıcı bazı bilgiler sunulmuştur. Ürün cinsleri, piyasa yapıları, maliyet sistemleri ve vergi seviyeleri açısından birbirinden çok farklı ülkelerden yanlış örnekler alınarak yapılan karşılaştırmalar sonucunda ciddi bir bilgi kirliliği oluşmuştur.

Ülkemiz dağıtım sektöründe akaryakıt fiyatları rekabetçidir ve müdahale öncesi tamamen serbest piyasa koşullarında ve tam bir rekabet ortamı içinde gelişmiştir. Sektörde hem hizmetlerde, hem de fiyatlarda iskonto, promosyon, ücretsiz hizmet ve vade olarak yoğun bir rekabet yaşanmaktadır. Nitekim bu durumun bir sonucu olarak birçok dağıtım şirketince ilan edilen net karların toplam ciroya oranı ortalama %1-3 gibi birçok sektörle mukayese edildiğinde son derece düşük bir seviyede kalmaktadır. 2008 yılı mali tabloları ve 2009 birinci çeyrek dönemi sonuçları incelendiğinde akaryakıt dağıtım sektörü birçok sektöre göre çok daha az karlı bir durumdadır. Bu durum Maliye Bakanlığınca yayınlanan vergi sırlamasında Türkiye'nin ilk 500 şirketi için yayınlanan tablolarda açıkça görülmektedir.

Avrupa ülkeleriyle aramızda önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkların başında Avrupa dağıtım sektörünün ikmal kaynakları açısından içinde bulunduğu çeşitlilik, ithalat kolaylığı, yöre rafinerilerden vergisini peşin ödemedi rekabetçi ürün tedarik imkânları ile faaliyet için düşük ve maliyeti az sermayeye ihtiyaç duyması gelmektedir.

PETDER

PETROL SANAYİ DERNEĞİ

Özellikle dağıtım sisteminde Avrupa ülkelerindeki maliyete etki eden unsurlar ile Türkiye'deki unsurlar farklıdır. Bu farklılıkların başında Türkiye'de vergilerin ve faizlerin yüksekliği ile verginin rafineriye peşin olarak ödenmesi sonucu karşılanmak zorunda kalınan finansman yükü gelmektedir. 20 günlük zorunlu ulusal stok, 10-15 günlük dağıtıcı ve bayinin işletme stokları, piyasaya sunulan vadeler ve kredi kartlı satışlar 60- 70 güne varan ürün + vergi finansman yükünü dağıtım sisteminin üzerine yıkmaktadır. **Türkiye'de Avrupa'dan farklı olarak dağıtım sektörünün üstlendiği bu finansman bir litre benzinde 8- 9 (4 Euro Cent) kuruşa karşılık gelmektedir.**

Buna ilave olarak ithalatın son derece bürokratik ve maliyetli olması, ulusal marker, yazar kasa, zorunlu otomasyon vb. gibi mukayese edilen ülkelerde olmayan ve bir kısmı Petrol Piyasası Kanunundan kaynaklanan farklılıklar da söz konusudur. Rafineri ikmalinin alternatifi olan ithalatta yaşanan zorluklar ve Türkiye'ye getirilen bir ürünün gümrükleme işleminin 20 günü geçmesi de Avrupa'ya göre ek lojistik zorluklar ve maliyet getirmektedir.

İthalatın sektörde bir rekabet unsuru olarak geliştirilememiş olmasının ve beraberinde rafineri lisanslarının EPDK tarafından sonuçlandırılmamış olmasının önemli bir sorun olduğu Rekabet Kurumu ve PETDER tarafından birçok kez ifade edilmiştir. Petrol Sanayi Derneği olarak geçtiğimiz süreç içinde sektörde maliyetlere yansıyan gereksiz yükler hakkında yapmış olduğumuz sayısız başvurulardan da sonuç alınamamıştır.

Tüm bunlara rağmen doğru kaynaklar kullanılarak doğru teknik analizler yapıldığında Türkiye'deki vergi hariç tavan pompa fiyatlarının, ülkemize özgü ek maliyet getiren farklılıklara rağmen, Akdeniz piyasaları ile paralel hareket ettiği ve EPDK'nın kararına gerekçe gösterilen yasanın 10. maddesiyle uyumsuz olmadığı açıkça görülmektedir. Şöyle ki, Türkiye'de EPDK müdahalesi öncesinde vergi hariç tavan fiyat seviyesi Benzin'de 56-57 Euro Cent iken aynı ürün İtalya'da 54-58, Yunanistan'da 52-55 ve İspanya'da 52-56 Euro Cent'e satılmakta idi. Aynı şekilde, tüm ek maliyet getirici unsurlara rağmen tavan fiyat seviyesi Türkiye'de 52-53 Euro Cent olan motorin Yunanistan'da 53-56, İtalya'da 51-54 ve İspanya'da 51-53 Euro Cent'e satılmakta idi. Kaldı ki Türkiye'de ticari özellikli satışlar tavan fiyatın altında işlem görmekte ve yaygın bir şekilde birçok hizmet ücretsiz olarak tüketiciye sunulmaktadır.

Tavan Fiyat Formülü sektörün ve ülkenin temel gerçeklerinden tamamen uzaktır. Sonuçları itibarı ile rekabet olumsuz etkilenecek, kaçak ve kayıt dışı artacak ve özellikle küçük işletmeler büyük ticari kayıplara uğrayacaktır.

Açıklanan tavan fiyat formülü rafineri ve nakliye unsurlarını içermediğinden ülkenin her tarafına düzenli ve sürdürülebilir şekilde akaryakıt ikmal edilmesini ve yatırım yapılmasını ekonomik olmaktan çıkarmıştır. Bu yapısı ile fiyat formülü uygulama ve ülke gerçekleri ile

PETDER

PETROL SANAYİ DERNEĞİ

tam bir tezat içindedir. Sonuç olarak, bu karar nedeni ile, sayıları binlere varan bayinin iflas noktasında olduğu ve finans kapasitesi sınırlı küçük dağıtıcıların da faaliyetlerini sürdüremez noktaya geldiği görülmektedir. Yapılan müdahale ekonomimizin en büyük sorunu haline gelen işsizliği de olumsuz etkileyecektir.

Akaryakıt sektöründe vergi yüksekliliği ve enerji ürünlerindeki vergi dengesizliği sürdürülebilir değildir.

Son yapılan ÖTV düzenlemesi ile Türkiye benzinde dünyanın en yüksek vergi uygulayan ülkesi durumuna gelmiştir. Bu kapsamda düşük kükürtlü motorin ÖTV'sinin, yüksek kükürtlü motorin ÖTV'sinden daha fazla olması çevre etkileri açısından, PETDER olarak yaptığımız önerilerin dikkate alınmadığını ve uygulamanın AB yaklaşımı ile de uyumlu olmadığını göstermektedir. Yapılan ÖTV düzenlemesinin, ülkemizin enerji türlerinden verimli ve ekonomik anlamda dengeli bir şekilde yararlanabilmesi için önem taşıyan kalorifik bazda vergilendirme yaklaşımları ile de uyumlu olmadığı hatta mevcut dengesizliğin daha da büyüdüğü görülmektedir. ÖTV artışları, petrol ürünleri ile doğal gaz arasındaki farkı daha da büyütüştür. Bu durum petrol ürünleri piyasasında küçülmeye ve maalesef kaçakçılığın artmasına sebep olacaktır.

PETDER, Petrol Sanayi Derneği olarak ülkemiz ve sektörümüz için müdahalelerden uzak, rekabeti daha da geliştirecek yapısal engellerin kaldırıldığı, haksız rekabet içerikli girişimlere yol vermeyen, hizmet ve ürün çeşitliliğinde yarışın önünü tıkamayan serbest bir piyasa tek hedefimizdir.

BELGIN

Delta

ExonMobil

